

Nici nu s-au stins bine aplauzele și ecurile celei din urmă finale Karpov-Kasparov, că o alta, de asta dată... Kasparov-Karpov, a treia în acești ultimi doi ani atât de zbuciumați ai șahului mondial, îi va lua în curind locul în mereu arhiplina sală de desfășurare, în paginile ziarelor, în buletinele de știri ale posturilor de radioteleviziune din lumea întreagă și nu în ultimul rând în inimile noastre. O sărbătoare a spiritului, în egală măsură spectacol artistic și luptă sportivă de cea mai înaltă înaltă, care ne-a delectat din plin în ultimul timp, grafie actualului regulament al Federației Internaționale. O sărbătoare care a spulberat la timp mitul campionului-computer, programat exclusiv pentru jocul pozițional, cu „distingurile” sale pline de mișcări reci și sigure, „deranjat” destul de rar și fără prea mari pretenții de acelasi candidat resemnat, apropiat de fiecare dată mai degrabă de... pensie decît de victorie.

A trecut, iată, din nou „moda” ca învingătorul să-și închida pentru vreo cîțiva ani cupa în „seif” și să-și vadă mai departe de treburile (de fapt tot de șah, dar mai în tihnă...). Se „poartă” iarăși revanșa, turneul candidaților, ciclul scurt, cu alte cuvinte sistemul atât de vehement criticat de Fischer cu mai bine de două decenii în urmă și tot de atunci abandonat. E poate prematur să emitem judecăți de valoare asupra reluării sale, dar nu ne-am grăbi deloc promiscind, pentru anii care vor veni, niste campioni mondiali „jucători”, adică tocmai ceea ce ne-am dorit dintotdeauna. Și mai putem afirma, fără teama de a greși, că lupta

pentru supremație va fi din ce în ce mai aprigă, avînd în vedere acest neîncetat și agresiv flux-reflux de pretenții, unul mai talentat, mai tenace și mai tînăr decît celalalt. Fiindcă aici, pe înălțimi, șahul începe să semene tot mai mult cu sora sa vitregă - gimnastica.

Sfidînd parcă legile firii, adolescenței îi cresc vertiginos în ultima vreme o buna parte din „acțiunile” Olimpului sahist. Paradoxal, întrucît la gimnastica minții, spre deosebire de cea a corpului, anii și kilogramele în plus n-ar trebui să fie o stavilă în calea succesului, dimpotrivă. Și totuși... În Ungaria, o copilă de nici 15 ani se pregătește să atace titlul... masculin de mare maestru; în Franța, o alta cîștigă campionatul național de senioare; însuși titlul suprem feminin e deținut de o studentă a Institutului de Medicină din Tbilisi și lista „noului val” ar putea continua. Dar cel mai strălucit reprezentant al său rămîne, neîndoielnic, marele maestru, internațional, de 23 de ani, Garri Kasparov, un amalgam sportiv unic de Alehin, Botvinnik, Fischer și... Oleg Blohin. Student în anul cinci al Facultății de limbi străine a Institutului de învățămînt superior din Baku, Garri este în timpul său „liber” campion mondial și deocamdată nu pare deloc dispus să-și înapoieze lui Karpov această onorantă „ocupatie” (nu-i vorba că și Anatoli este economist și are cu ce-și umple timpul?). Vieții și activității sale excepționale de pînă acum, desfășurate neîntrerupt cu un puls de 200 bătăi/minut, în acest univers fascinant, îi dedicăm serialul de față.

De la GARRIK la... Grossmeister KASPAROV

UN MARATON PE VERTICALĂ (I)

LIVIU PODGORNEI

La început au fost maestrul Abramian și rubrica lui de șah din ziarul local, pe care concetanții i-o așteptau de fiecare dată cu mare interes, ca pe o delectare de la sfîrșitul săptămîinii. Maestrul oferea întotdeauna, pe lîngă comentariile pline de nerv și culoare, și cite o problemă spre rezolvare, punînd la încercare experiența, intuiția și mai cu seamă răbdarea tuturor. Pentru că nu erau deloc ușoare temele propuse - unele dintre ele adevărate șarade -, dar nici cei din Baku nu erau șahiști de azi de ieri ca să nu le dea de capăt pînă la urmă. Uneori însă era nevoie de o zi întreagă pînă să fie găsită mutarea „buclucașă”, ba chiar de toată familia ca să se poată reuși. Nu de puține ori pe săptămîină stăteau cu toți ai casei în jurul tablei (și-al sobei), cu cite o ceașcă de ceai fierbinte în mînă, medîtînd îndelung și-n liniște adîncă la cine știe ce pendulare subtilă de damă ori săritură de cal salvatoare, de parcă altceva n-ar mai fi avut de făcut în ziua aceea. În familia Weinstein - unde Garri a văzut lumina zilei la 13 aprilie 1963 - așa ceva intrase în obișnuință, mai bine zis în sînge, fiindcă ce poate fi altceva decît microb (sau... hrană, de ce nu?) un asemenea mod de a trata șahul. Tatăl - Kim Moiseevici - era un renumit inginer, un om cu o educație aleasă și o cultură multilaterală. Iubea muzica, cînta bine la vioară, dar principalul său hobby - deloc întîmplător același și pentru Clara Șaghenovna, soția sa - rămînea tot șahul. Problemele maestrului Abramian erau întotdeauna un prilej plăcut de „consiliu” de familie. Adînciți în analize, pe tînc nu-l prea băgau în seamă, mai ales că, ghemuit mereu în același ungher, micuțul se străduia și el să deslușească o „taină”. Îl

atrăgea ca un magnet tot ce era scris și era clar că voia să afle secretul... alfabetului. Cînd a priceput, în sfîrșit, rostul literelor, s-a apucat să citească tot ce era prin casă. Cel mai mult îi plăceau cărțile de istorie și geografie, pe care mai întîi le-a separat cu grija de celelalte și-apoi a început să le studieze pe îndelete. Pe la cinci ani i-a „picat” în mînă un atlas geografic mondial și primul său gînd a fost să compare între ele suprafețele diferitelor țări. Părinții n-au rămas indiferenți la strădaniile fiului, dar nu s-au grăbit să întreprindă nimic concret, socotînd că e prea devreme pentru lecții, mai ales că și ei în copilărie s-au comportat asemănător. Nu li s-a părut nimic „suspect” în faptul că Garrik citea la cinci ani toată biblioteca. Abia atunci cînd a ajuns la numerele zecimale au început să-și pună probleme. Știa el să socotească, dar nu atât de bine încît să se descurce să și virgula dintre cifre, așa că a început să-și „asasineză” mama cu întrebări cam prea „algebrice” pentru vîrsta lui. Atunci - la șase ani - au înțeles definitiv ai lui că e un copil precoce și au hotărît imediat să-l îndrume către muzică. Începuse să cînte și se părea că are chiar aptitudini pentru aceasta, dar a venit acea memorabilă dimineață de mai, de la care toată viața lui s-a scurs ireversibil într-un singur sens - cel al șahului. Pe masă stătea de o săptămîină, nerezolvată, ultima problemă din gazetă, compusă parcă dinadins să le strice week-end-ul. Se „luptaseră” cu ea, conform ritualului, toată familia, toți vecinii, toți amicii, dar cum să dea matul, nimeni nu aflase. Au rămas acasă și duminica, doar-doar le va veni vreo idee sau vreun prieten în ajutor, însă noaptea i-a găsit în aceeași frîmțintare fără

răspuns. La un ceas tîrziu, după ce s-au lămurit prin telefon că nu sînt singuri în situația de a ridica steagul alb - așa ceva nu li se mai întîmplase de multă vreme! -, s-au recunoscut „învinși” și au decis, în sfîrșit, să meargă la culcare. În drum spre camera lui a privit și Garrik (diminutivul de Harry în limba rusă - n.n.) poziția, iar dimineața, ciufulit și somnoros încă, a dat unica soluție, lăsîndu-i pe toți fără grai! Acasă nu-l învățase nimeni regulile jocului, deci surpriza nu putea fi decît totală, mai ales că nici el nu știa prea bine de unde le aflase. În schimb ar fi putut să spună imediat ce culoare are pătrăcița cutare sau cutare, dacă i s-ar fi dat coordonatele. Coordonate? Părinții s-au privit străfulgerați de același gînd: să-l ducă pe Garrik la un doctor și asta cît mai repede! Dar nu de un doctor avea nevoie puștii, ci de un profesor de șah, întrucît era limpede ca lumina zilei că era născut pentru acest „sport al minții”. Pînă la urmă au înțeles și ei acest lucru, dar din nou au hotărît să-l mai „lase”, „măcar pînă la începutul școlii”.

